

(z kapitoly Miloš Kopecký, Křemže, okres Český Krumlov, Jihočeský kraj)

Červený mlýn, stojící o samotě, byl místem, kde se ve čtyřicátých letech odehrála rodinná tragédie. O zhruba dvě desetiletí později koupil stavbu na břehu Křemežského potoka herec Miloš Kopecký. Jižní Čechy miloval.

Tragédii ze čtyřicátých let dnes připomíná u polní cesty nedaleko mlýna kříž a pamětní kámen. Samotu tehdy obývala rodina se čtyřmi dětmi. Jedné noci otec vstal, rozsekl své ženě hlavu sekerou a zabil i jedno ze svých dětí. Pak se oběsil. Tak ho našli lidé, kteří se do mlýna seběhli. Ostatní děti z rodiny utekly do okolí. Podle lidí ze sousedství vrah neunesl fakt, že jeho druhá manželka měla psychické problémy. Červený mlýn byl pak dlouho prázdný. Svůj název ovšem nezískal kvůli krvavé tragédii, ale proto, že se v jeho blízkosti kdysi těžila načervenalá hlína.

Miloš Kopecký trávil dovolenou v jižních Čech už v padesátých letech. Byl šťastný, když mohl pomáhat zemědělcům. Obracel seno, jezdil na plně naložených fůrách, pásal krávy. Konkrétně do Červeného mlýna začal jezdit ve druhé polovině šedesátých let. Přátelil se s křemežským lékařem Alešem Hartmanem. Ten byl u toho, když si herec bral na radnici v Křemži svou čtvrtou ženu, tanečnici Janu Křečkovou.

„V létě roku 1966 jsme odjeli na dovolenou do jižních Čech a Milda říká: ‚Co kdybychom se vzali tady?‘ Neměla jsem potřebná lejstra ani šaty, ale on mě přemlouval: ‚Když se budeme brát na Staroměstské radnici, to bude jízlivých řečí...‘ A tak nás oddali v Křemži na národním výboru - pionýrky tam recitovaly, ale ani nevím co, protože jsem z nich dostala záchvat smíchu,“ vzpomínala později Kopeckého žena v Magazínu MF DNES.

Letní svatební hostina byla na zahradě zdravotního střediska, kde Hartmanovi bydleli. Všichni uvolněně polehávali na dekách, pod okny hrála muzika. Herec ještě toho dne poslal telegram nic netušícím rodičům své milované: „Tak právě před chvílí, v 10.00, bylo v Křemži dílo dokonáno, děkuji za dceru, zdá se býti dobrá.“ Svatebčané se pak šli koupat k místnímu rybníku. Kopečtí tam později mířili - již jako rodiče - za osvěžením i s malou dcerkou.

Právě lékař Hartman Kopeckému doporučil ke koupi Červený mlýn. Ten leží blízko obce Chlumeček, která je součástí Křemže. K sídlu se jde polní cestou mezi dvěma ohrazenými výběhy koní. Je to odbočka doleva ze silnice z Chlumečku směrem na Brloh. Cesta k Červenému mlýnu pokračuje po louce kolem malého dřevěného srubu (po pravé straně).

Při pohledu na okolní zalesněné vrchy a při poslechu šumění potoka vedle mlýna se dá snadno pochopit, proč měl herec toto odlehlé místo rád. Na duchy prý nevěřil, a tak mu nevadilo, co se tu kdysi odehrálo. V okamžiku koupě ale podle sousedů o dvojnásobné vraždě nevěděl. Za stavbu na samotě prý tehdy dal čtyřicet tisíc korun. A na sousedním potoce si s pomocí místního řemeslníka vytvořil malou přehrádku, aby se mohl koupat v tekoucí vodě mezi pstruhy.

V okolí Červeného mlýna dodnes žijí lidé, kteří si na Kopeckého pamatují. „Jednou v neděli mi jeho tchán řekl, že všichni odjíždějí. Ať si prý u mlýna v pondělí posečeme vysokou trávu, že tam nikdo nebude. V pondělí jsme vyrazili s károu a kosou. Jenže u mlýna jsme uslyšeli vrčet sekačku na trávu. Sekala tam krásná osmnáctiletá dívka v bikinách. Najednou vyšel Kopecký ze dveří a zakřičel na nás: ‚Co chcete?!‘ Tak jsme se rychle otočili a mazali zpátky. Pak jsme se dozvěděli, že on v neděli odvezl rodinu do Prahy a v pondělí se do mlýna vrátil s tou krasavicí,“ zavzpomínal s úsměvem jeden ze sousedů.

(z kapitoly Jiřina Jirásková a Zdeněk Podskalský, Malenice, okres Strakonice, Jihočeský kraj)

Rod režiséra Zdeňka Podskalského žije v Malenicích od sedmáctého století. V posledních více než čtyřiceti letech jezdila do Pošumaví i herečka Jiřina Jirásková.

Malenická vila Marie stojí jen několik kroků od místní prodejny potravin u mostu přes řeku Volyňku. Postavili ji otec Zdeňka Podskalského a jeho bratr ještě předtím, než se tvůrce filmu Noc na Karlštejně narodil. Vila dostala jméno podle režisérovy babičky.

Rod Podskalských dříve žil v jednom malenickém statku, který je dnes opravený a sídlí v něm jiní majitelé. V rodině se tradovalo, že režisérův dědeček tento statek kdysi propil. Vila Marie tak byla vlastně postavena pro babičku jako náhrada.

Režisér filmu Světáci se u zalesněných vrchů v malebných Malenicích cítil jako doma. Když se ho někdo ptal, jestli pojedou v sobotu na chalupu, odpovídal, že chalupu nemá. Do Malenic totiž jezdil jako domů.

Když začala v šedesátých letech jezdit s Podskalským do Malenic i jeho partnerka Jiřina Jirásková, byla vila obrostlá kopřivami. „Kromě kopřiv tam byly divoké maliny a mezi tím jedna zoufalá lilie. Rozhodla jsem se, že tu zahradu zvelebím. Byla to tvrdá práce a od Zdeňka jsem požadovala, aby mně někdy pomohl. Jednoho krásného dne, když jsem dodělávala oběd, Zdeněk najednou stanul ve dveřích kuchyně a řekl: ‚Já tě upozorňuju, že na zahradě jsem nikdy nepracoval, nepracuju a pracovat nebudu! Na to jsme vždycky někoho měli!‘ Mně se zavařilo v hlavě, frajer jeden měšťáckej! Vypnula jsem elektrický sporák se slovy: ‚Já tě upozorňuju, že jsem nikdy nevařila, nevařím a vařit nebudu!‘ Později jsem ale dostala hlad, ten oběd jsem dovařila, a tak u toho zůstalo. Zdeněk na té zahradě nechtěl pracovat a já ty obědy vařila. Později se mu začala zahrada velmi líbit,“ popsala před lety Jiřina Jirásková v Listech Strakonicka.

Malenické zahradě se věnovala hlavně v době normalizace, kdy nemohla třináct let před kameru ani před mikrofon. „Byla to léta našeho nejhezčího soužití. Zdeněk se choval fantasticky. Ve mně byl takový vzdor. Několikrát mi bylo nabízeno, že když své postoje ze šedesátých let odvolám, budu moci pracovat. Ale já jsem si řekla: Nikdy. Takže sedmdesátá léta bylo období, kdy jsem bývala často ve Zdeňkově domě v Malenicích. Vybuodovala jsem

tam v té době zahradu, která se dnes podobá parku. Udělala jsem ji celou včetně skalky, jezírka a poloantického atria. Taky jsem si opatřila odbornou literaturu a celou zimu šprtala, abych dohnala vše, co jsem nevěděla. Celý život jsem Zdeňkovi záviděla jeho hluboké přírodovědné znalosti," zavzpomínala herečka v MF DNES. V té době se naučila poznávat spoustu ptáků po hlase i podle letu. Přiznala však, že v mykologických znalostech byl pro ni Podskalský nedostižný.

Do malenické skalky si vsadila i deštěm smytá torza soch bez tváří, stejně jako japonskou pagodu. Sochy pocházely z pražského Faustova domu. „Při jeho přestavbě odvážely nákladňáky shazovaná torza kdovíkam, snad na skládku. Nedalo mi to a šla jsem do Muzea hlavního města Prahy, zeptat se, jestli jim patří, že bychom o některá z nich měli zájem, a oni řekli, že beze všeho, jen si je musíme sami odvézt. To jsme udělali, a myslím, že se u nás na zahradě docela zabydlela. Jednomu jsme vždycky říkali Mozart a druhému Rembrandt," vysvětlila jednou v Právu. Na zahradě též pohřbila své oblíbené francouzské buldočky.

(z kapitoly Vlastimil Brodský, Slunečná, okres Česká Lípa, Liberecký kraj)

Smutný den pro všechny, kdo měli Vlastimila Brodského rádi, nastal v sobotu 20. dubna roku 2002. Toho dne se o jeho chalupě ve Slunečné mluvilo na všech televizních i rozhlasových stanicích, neboť si na ní herec vzal život. Bylo mu jednaosmdesát.

K plotu, který ohraničoval pěknou zahradu kolem chalupy, lidé hned začali pokládat květiny a zapalovat svíčky.

Ve své milované vsi, kde jsou mezi chalupami na kopcích pastviny, strávil herec celý poslední týden života. Společnost mu dělal oblíbený jezevčík Hugo.

„Ještě v pátek se mi zdál v pohodě. O smrti mluvil často, a tak jsem jeho slova nebrala tak vážně. Vzpomínám, jak s tím teď zase začal: ‚Maruš, bude pohřeb. A kdo umře? Já umřu.‘ Říkám mu: ‚Ty umíráš už od čtyřiceti let.‘ A on na to: ‚Teď to bude.‘“ řekla na jaře 2002 jeho překvapená sousedka redaktorovi MF DNES. Herec se podle ní nikdy nad nikoho nepovyšoval, rád si povídal například se zdejšími lesáky. Když hasiči dělali brigády, přišel také - alespoň s nimi poklábosit.

V pátek večer, těsně před svou smrtí, se Brodský sešel v hospůdce na Slunečné se svým přítelem, českolipským lékařem Miroslavem Čerbákem. „Bylo to obyčejné hezké povídání mezi lidmi, co se mají rádi, jako často předtím a bohužel už nikdy potom, povídání bez stínu tušení, že to je naposledy. Jsem přesvědčen, že ani Bróďa v té době nevěděl, co jeho i nás čeká," napsal Čerbák krátce poté v MF DNES. „V té hospodě na Slunečné jsme mluvili o všem možném a Bróďa byl veselý a vtipný. Vzpomínali jsme na jeho filmy, kterých si nejvíc vážil (Světáci, Všichni dobří rodáci, Skřivánci na niti, Rozmarné léto). Povídal o režisérech Jasném a Menzelovi a ostatních, srovnával práci na divadle a ve filmu. Povídání v hospůdce ale skončilo

dříve. Panu Brodskému nebylo zcela dobře, to se mu v posledním týdnu občas stávalo. O nemocnici nechtěl ani slyšet, chtěl být na Slunečné. Kdo Slunečnou na jaře zná, nedivil by se mu,“ napsal Miroslav Čerbák.

Ti dva se znali roky. Když Čerbák vedl lékařský tým, který se staral o prezidenta Václava Havla, poslal mu Brodský pohlednici s textem: „Budu kandidovat na prezidenta, abychom se mohli vidat častěji.“

Slavný herec je ve Slunečné pochován na malém hřbitově, sám tu nechal udělat hrob i svým rodičům a často k němu chodil. Traduje se, že v takovém případě na dveře věšel ceduli: „Jsem na hřbitově, doufám, že přechodně.“

(z kapitoly Josef Vinklář, Jinolice, okres Jičín, Královéhradecký kraj)

Přestože se Josef Vinklář zabydlel jako chalupář v Jinolicích, stále chodil za známými do rodné vísky na kafe či na zahradu. A na chalupě trávil čas se syny a vnoučaty. V Podůlsí mu bylo dobře i v hospodě Na Jívě, která funguje už od devatenáctého století. Tam měl svůj baculatý půllitr, který zdědil po tatínkovi. Ten ho zase vyprazdňoval v hospodě v nedaleké Libuni. Herec si dával Na Jívě pivo nebo třeba salám s cibulí či utopence. S kamarády si zahrál mariáš a probral hlavně sportovní dění, často zápasy Slavie. Hráčům v sešivaném dresu fandil seriálový inspektor Bouše odjakživa.

V hospodě ho zajímaly čerstvé zprávy z obce a okolí, lidé naopak rádi poslouchali jeho příběhy z herecké branže. „Vždycky říkal: ‚Odpovím na všechno, ale nedrbu,‘ “ řekla jedna ze sousedek.

Vinklář se ve svých milovaných vesnicích zapojoval do běžného života. Dorazil třeba na hasičskou soutěž, pořádal besedy, sháněl pro místní lístky do divadla v Praze. Ti pak zaplnili autobus a vydali se do hlavního města za kulturou.

V roce 1999 si Podůlsí připomnělo šest set let od založení. Slavný představitel doktora Cvacha tehdy během červnové slavnosti převzal čestné občanství obce. Spolu s ním dostal toto ocenění in memoriam místní rodák a spisovatel Josef Knap.

Do míst Vinklářova dětství patřila i blízká vesnička Libunec, kde se narodila jeho maminka. Byla z pěti dcer, které navštěvovaly školu v sousední Libuni. „Bohužel měly jenom jedny boty, takže každá chodila do školy jen jednou týdně a navzájem si předávaly látku, kterou se naučily,“ popsal kdysi Vinklář v Novinách Jičínska.

Když byl malý, vyprávěla mu maminka takzvané vyzpomínačky. Tak doma říkali milým příhodám z maminičina dětství.

Ve všech těchto vesničkách to měl Josef Vinklář velmi rád. Tam patřil, tam měl kořeny. Když vyšetřil třeba jen jeden volný den, odjel z Prahy na Jičínsko. Stálo mu to za to. Prázdniny trávil na chalupě celé. Zdejší pobyt ho naplňoval klidem a silou do dalšího hereckého snažení.

„Koukám tady do zeleného a hraju mariáš. Doktoři říkají: ‚Musíš tak dlouho koukat do zeleného, až se začneš nudit. Teprve potom si odpočineš.‘ Je tady kolem horda kumštýřů, se kterými se scházím, a vůbec prima lidi,“ řekl kdysi v Právu.

Ještě v polovině devadesátých let neměl na chalupě záměrně televizi. Žil jen rybníkem a zahradou.

„Je to nejhezčí místo na světě. Není náhoda, že se jmenuje Český ráj,“ říkával. A užíval si i toho, že mu na vsi nikdo neříká „Mistře“, ač patřil ke špičkám Národního divadla.

Jednou se nechal parádně nacytat od kolegy Jiřího Sováka. Ten se při natáčení náhodou dostal k Vinklářově milované chalupě. Když se dozvěděl jméno majitele, hned zbystřil. Pak poslal Vinklářovi úředně se tvářící doporučený dopis, že přijde o kus zahrady kvůli stavbě pionýrského tábora. Předtím vyznačil budoucí zabrané území červenobílými tyčkami. Vinklář šlel. Obíhal vyděšeně úřady, kde potvrdili pravost razítek na dopise. Zároveň kroutili hlavami, že o stavbě tábora nevědí. Až o několik dní později zavolal do Jinolic rozesmátý Sovák s otázkou: „Tak co říkáš rozhodnutí geografického úřadu? To se nezlob, já to musel udělat. Takový místo je pro jednoho člověka opravdu škoda,“ vysvětlil smějící se recesista. Byl nadšený, že se mu fór povedl. A prozradil Vinklářovi, jak se mu podařilo ve vsi přemluvit úřednice na národním výboru. Ty mu pak půjčily hlavičkový papír i razítka.

(z kapitoly Oldřich Nový, Kuklík, okres Žďár nad Sázavou, Kraj Vysočina)

Ani na Kuklíku nezůstával Oldřich Nový nic dlužen své pověsti elegána, kterou si přirozeně vydobyl za první republiky. I na Vysočině chodil dobře oblečený se šátkem uvázaným kolem krku.

Na Bořinu za ním jezdil na návštěvy i neméně výborný herec Jaroslav Marvan. Nový míval narozeniny v srpnu, takže je často slavil na chalupě. Nezapomenutelné byly například jeho šedesátiny v roce 1959.

Herec si pobyt na chalupě rád zpříjemňoval hraním mariáše v místní hospodě. Karty mu sice moc nešly, ale o to raději se do hry pouštěl. Štamgasti se ho neostýchali popichovat, že když mariáš neumí pořádně, ať se na něj raději vykašle. Herec jejich poznámky odrážel originálně tak, jak to uměl pouze on. Vtipně a s elegancí. I to svědčilo o tom, že mezi obyčejnými lidmi zapadl a nestavěl se do pozice pražské hvězdy.

„Byl moc prima člověk a vůbec ne lakomý. V létě tady bývala hasičská muzika, kde se platilo vstupné osm korun. A on přišel, dal na stůl stokrunu - což byla na tu dobu hromada peněz - a řekl: ‚Chlapi, kdyby hořelo, tak mi tu chalupu uhasťte zavčas, ať nelehne popelem.‘ A sedl si a povídal s domorodci,“ zavzpomínal obyvatel Kuklíku.

Oldřich Nový, kterého místní oslovovali „mistře“, jezdil na Kuklák ve velkých autech. Bylo to v době, kdy skoro nikdo ze zdejších ještě vlastní vůz neměl. Řídil prostorná vozidla - sovětskou Pobědu a její polskou obdobu Varšavu, což byly kopie Fordu. Na tu dobu šlo o honosná auta, která široko daleko nebyla k vidění. Vlastnil i Wartburg, ale jak se místní shodují, řidičský talent ho minul. Když měl zajet do stodoly vedle chalupy, svěřil pro jistotu volant někomu šikovnějšímu.

K chalupě se prudce stoupá po úzké asfaltce. Herec ji navštěvoval i v zimě.

„Jednou přijel Wartburgem a zapadl do sněhu. Tak jsem ho musel traktorem vytáhnout. On byl spíš městský řidič. Pamatuji si ho jako dobrosrdečného člověka, který na Kuklíku rád zašel do hospody a vyprávěl,“ rozzářil se při vzpomínce jeden ze sousedů.

Vladimír Peňáz poznal Oldřicha Nového dřív než jeho slavné filmy. Ty viděl až později a teprve pak pochopil, kdo že to vlastně od jeho rodiny koupil chalupu.

Televize byla ještě v plenkách, a tak věhlasný herec na přání obyvatel Kuklíku přivezl do Žďárských vrchů své starší filmy z pražského filmového archivu. Místní svazáci vytáhli šestnáctimilimetrovou promítačku a divácky vděčné snímky pouštěli v improvizovaném kině - hospodě. Sledovat filmy typu Dívka v modrém, Valentin Dobrotivého nebo Hotel Modrá hvězda v padesátých letech a navíc ve venkovské krčmě, to mělo jistě osobitý půvab.

Místní vzpomínají, jak Oldřich Nový při vzpomínání na filmovou minulost rád mluvil o Vlastovi Burianovi jako o příteli, který mu pomohl za druhé světové války.

Nový jezdil na Kuklák v době, kdy natočil kupříkladu Hudbu z Marsu, Světáky, Fantoma Morrisvillu nebo seriál Taková normální rodinka. V roce 1967 ovdověl a jeho cesty na Vysočinu postupně řídly. Domek ale vlastnil až do osmdesátých let, později sem jezdila jeho dcera. Milovanou roubenku na neméně milovaném místě prodal až na podzim roku 1982, půl roku před svou smrtí. „On Vysočinu opravdu miloval,“ je přesvědčen jeden ze sousedů.